

TÜRKİYE'DE 2000- 2014 YILLARI ARASINDA OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ALANINDA YAPILAN YÜKSEK LİSANS TEZLERİNİN İNCELENMESİ*

Investigate of the Postgraduate Thesis on the Field of Pre-School
Education in Turkey Between 2000-2014 Years

Haydar DURUKAN¹

Yunus ATALAY²

Seyit Nurullah ŞEN³

Öz

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de okul öncesi eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Bu bağlamda son 14 yıl içerisinde yapılan 340 lisansüstü tezi çeşitli açılardan gruplandırılmaya çalışılmıştır. Bu araştırma, nitel bir araştırma olup veriler doküman incelemesi tekniğiyle toplanmıştır. Araştırmanın örnekleme amaçsal örnekleme stratejilerinden biri olan ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Ulaşılan tezleri incelemek üzere araştırmacılar tarafından çalışmanın amacına yönelik geliştirilen bir "Tez İnceleme Formu" kullanılmış, verilerin çözümlenmesinde frekans (f) 'tan yararlanılmış, veriler grafikler üzerinde gösterilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda okul öncesi alanında en fazla tezin 2010 yılında yayınlandığı, enstitü bazında incelendiğinde ise en fazla sosyal bilimler enstitüsünde yayımlandığı görülmüştür. Ayrıca çocuk açısından incelendiğinde sosyal gelişim alanında, okul açısından incelendiğinde program alanında, aile açısından incelendiğinde ebeveyn görüşleri, yöntem açısından; nicel yöntem, kaynakça açısından ise yerli kaynakların daha fazla tercih edildiği görülmüştür. Okul öncesi eğitimi gibi hızla gelişen ve akademik çalışmaların her geçen gün sayıca artış gösterdiği bir alanda, araştırmacılara güncel verilerin sunulmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmada Ulusal Tez Merkezi'nde yer alan tezlerin bu araştırmanın yapıldığı süre içerisindeki tüm çalışmaları kapsadığı düşünüldüğünde, araştırmanın mevcut durumu ortaya koyması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitimi, lisansüstü tezler, yüksek lisans tezi, tez inceleme.

Abstract

The aim of this study is to investigate the post-graduate thesis in the field of pre-school education in Turkey. In this context, in total 340 post-graduate thesis were tried to grouping in various perspectives, in last fourteen years. This research is a qualitative research and the data were collected by document analysis techniques. The research samples, were identified by criteria sampling which is the one of purposeful sampling strategies. "Thesis Review Form" that developed by researchers to examine reached thesis for purpose of the study was used, frequency (f) was utilized to resolve data and the data was indicated on chart. It was observed in terms of the collected data; the maximum number of thesis in pre-school field were reached in

DOI: 10.14582/DUZGEF.626

¹ Yrd. Doç. Dr. , Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

² Arş. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

³ Arş. Gör. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

2010 and in general of last fourteen years; the social sciences institutes were published the maximum amount of thesis. In addition, when analyzed in terms of children; the social development, in terms of school; program field, in terms of family; parent opinions, in terms of method; quantitative methods and in in terms of referene; the domestic resources were preferred much more. It is thought to submit the current data to researches in pre-school education such as rapidly growing and academically increasing field is important. In this study, when it is considered that the thesis located in National Thesis Center contains all studies in this period, it is thought; this study is quite important in terms of determination the current status.

Keywords: Pre-school education, postgraduate thesis, dissertation, thesis examination.

GİRİŞ

Türkiye’de erken çocukluk eğitimindeki (EÇE) gelişmeler incelendiğinde EÇE açısından yaşanan en önemli gelişmenin 1974 yılında yapılan X. Milli Eğitim Şurası’nda okul öncesi eğitimin amaçlarının ve görevinin yeniden belirlenmesi olduğu görülmektedir. Ayrıca XIV. Milli Eğitim Şurası’nın iki temel gündem konusundan birisi de okul öncesi eğitimidir (Oktay, 2000). Son olarak 2006 yılında yapılan XVII. Milli Eğitim Şurası’nda okul öncesi eğitimin gelişmesi ve desteklenmesi için alınması gereken önlemler karara bağlanmıştır (Güven ve Azkeskin, 2010).

Türk eğitim sisteminin 2005 yılından itibaren önemli değişikliklere uğradığı görülmektedir. Bu değişikliklerden biri de okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesidir. Her ne kadar 2012 yılında yapılan değişiklikle okul öncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamından çıkarılmış olsa da, halkın bilinçlenmesi, devletin ve sivil toplum kuruluşlarının desteklemesi sonucu okul öncesi eğitim önemini her geçen gün arttırmaktadır.

Bu önem eğitimin önemli bir paydaşı olan yükseköğretimin ve dolayısıyla üniversitelerin programlarında değişikliklere neden olmuştur. Üniversitelere bağlı enstitülerde lisansüstü eğitimler yürütülmekte ve her yıl birçok tez alanyazına katılmaktadır. Bilimsel araştırmalar, tüm disiplinlerde olduğu gibi eğitim bilimleri içinde gelişimin ön koşuludur. Herhangi bir bilim dalında yapılan araştırmalara dair nicelik ve nitelik bilgisi, o alanın konumu ile ilgili açıklayıcı bilgiler içerir (Yıldız, 2004). Bu alanlarda yapılan araştırmaların en kapsamlısı alanda yapılan yüksek lisans ve doktora tezleridir.

Alanyazın incelendiğinde çeşitli bilim dallarında ve anabilim dallarında lisansüstü tezlerin derlenmesine yönelik çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir:

“Ülkemizde erken çocukluk gelişimine ilişkin yapılan çalışmaların derlenmesi (2000-2007)” adlı çalışmada, Türkiye’de erken çocukluk gelişiminin sağlık ve eğitim boyutu ile ilgili 2000-2007 yılları arasında yapılan bilimsel çalışmaların derlenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında, erken çocukluk gelişimi alanında Türkiye’de sağlık ve eğitim konulu bilimsel olarak hazırlanmış 326 çalışmaya erişilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen bazı çalışmalarda sadece “erken çocukluk dönemi”, “oyun çocukluğu”, “bebeklik” gibi anahtar sözcükler kullanılmasına karşın yaş aralıklarının belirgin olarak verilmediği gözlenmiştir. Erken çocukluk

döneminin 0-6 yaşı kapsadığı halde, araştırma kapsamında incelenen çalışmaların beş ve altı yaşa odaklandıkları belirlenmiştir. Bu nedenle erken çocukluk döneminin daha erken evrelerini içeren, farklı sağlık ve eğitim çalışmalarının yapılması, bu dönemlerin de kuramsal çerçevelerinin çizilmesi bağlamında önemlidir (Bertan, Haznedaroğlu, Koln, Yurdakök ve Güçüz (2009).

Bertan ve arkadaşları (2009) Türkiye’de erken çocukluk gelişiminin sağlık ve eğitim boyutu ile ilgili 2000-2007 yılları arasında yapılan bilimsel çalışmaların derlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla 326 çalışmayı incelemişlerdir. Araştırmada, çocuklara yönelik verilen eğitimlerin süresinin çok kısa olduğu, yapılan çalışmaların sayıca yetersiz olduğu, gelişime yönelik çalışmaların sayısının artması gerektiği, araştırmaların kapsamının anne, baba ve öğretmenleri kapsadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tarman, Acun ve Yüksel (2010) Türkiye’deki Sosyal Bilgiler Eğitimi alanındaki yüksek lisans ve doktora tezlerinin birbirlerine etkilerini, benzer konular üzerine çalışma yapan araştırmacıların yapılmış diğer araştırmalardan ne kadar haberdar olduklarını ve araştırmacıların farkındalık düzeyleri ile birlikte tezlerin genel amaçlarını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda 335 tezi incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, Sosyal Bilgiler Eğitimi tezlerinin konularının genel bir çerçeve içinde kaldığı ve nadir olarak bu çerçevenin dışına çıktığı tespit edilmiştir.

Altun, Şendil ve Şahin (2011) Türkiye’de erken çocukluk eğitimi alanında yapılan tezleri incelemişlerdir. Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan 1987- 2010 tarihleri arasında yapılmış 415 tezi doküman analizi tekniği ile incelemişlerdir. Yapılan araştırma sonucunda Türkiye’de erken çocukluk eğitimi üzerine yapılmış tezlerin büyük çoğunluğu eski ve köklü üniversitelerin bünyesinde yapıldığı ve “tarım” gibi çok farklı alanlardan erken çocukluk eğitime yönelik araştırmaların yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan tezler erken çocukluk eğitiminin çok dar bir alanına sıkışmış gözükmektedir. Kültürel çeşitlilik, ölçme, değerlendirme, babanın eğitime katılımı, internet, çocuk hakları gibi konularda herhangi bir çalışmanın yapılmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Okul Öncesi Eğitimi alanında yapılmış olan yüksek lisans tezlerinin analizini yaparak bundan sonra yapılacak çalışmalara yeni bir bakış açısı getirebilmek ve farklı fikirler üretmek Okul Öncesi Eğitime katkı sağlamaktır. Bu araştırmada aşağıdaki alt amaçlara ulaşılması hedeflenmektedir.

Okul öncesi eğitimi alanında yer alan tezlerin;

- Sayı ve dağılımları yıllara göre değişim göstermekte midir?
- Araştırmacıları cinsiyete göre değişim göstermekte midir?
- Hazırlandıkları dillere göre değişim göstermekte midir?
- Yürütüldüğü üniversitelere göre değişim göstermekte midir?
- Yürütüldüğü enstitülere göre değişim göstermekte midir?

- Yürütüldüğü anabilim dallarına göre değişim göstermekte midir?
- Konularına göre değişim göstermekte midir?
- Kullanılan yöntemlerin dağılımları farklılık göstermekte midir?
- Danışmanlarının ünvanlarına göre farklılık var mıdır?
- Kullanılan yerli ve yabancı kaynakçaların sayısı ve ortalamaları arasında bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Yapılan incelemeler sonucunda özellikle eğitim alanında tez incelemelerinin çokça yapıldığı ancak okul öncesi eğitimi alanında tezlerin ayrıntılı incelenmesine yönelik araştırmaların sayıca azlığı dikkat çekmektedir. Okul öncesi eğitimi gibi hızla gelişen ve akademik çalışmaların her geçen gün sayıca artış gösterdiği bir alanda, araştırmacılara güncel verilerin sunulmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmada Ulusal Tez Merkezi'nde yer alan tezlerin bu araştırmanın yapıldığı süre içerisindeki tüm çalışmalarını kapsadığı düşünüldüğünde, araştırmanın mevcut durumu ortaya koyması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıklar

İncelenen tezlerin;

- Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezi sisteminden alınmış olması,
- Sadece tam metin izni verilmiş olan tezlerin olması,
- 2000-2014 yılı arasında yayımlanan tezleri kapsamaması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır. Dolayısıyla bulguların bu çerçevede değerlendirilmesi gerekmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

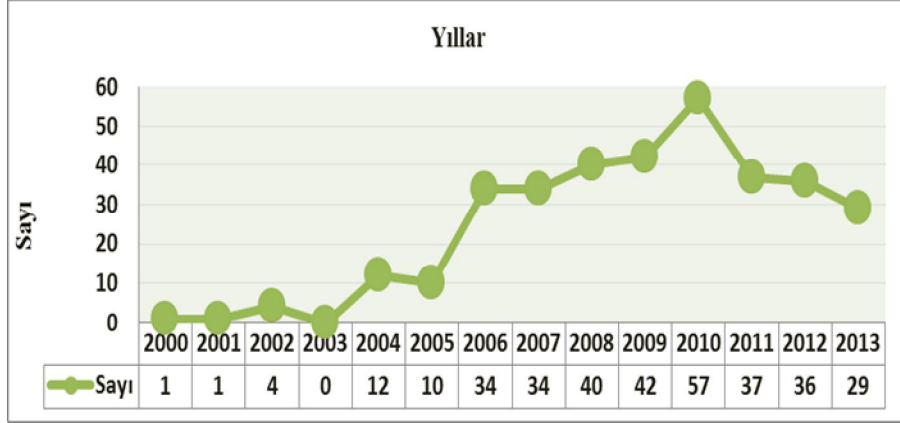
2000-2014 yılları içerisinde hazırlanmış yüksek lisans tezlerinin olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde incelenmesini amaçlayan bu araştırmada, tarama modelinde betimsel araştırma deseni tercih edilmiştir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009). Söz konusu tezler incelenirken nitel veri toplama yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır.

Çalışmanın kapsamını 2000-2014 yılları arasında okul öncesi eğitimi alanında hazırlanmış tezler oluşturmaktadır. Okul öncesi alanı ile ilgili yapılan tezler doküman incelemesi tekniği kullanılarak incelenmiştir. Analizler yüzde (%), Frekans (f) değerlerine göre yapılmıştır.

Bu araştırmada ölçüt; tezlerin 2000-2014 yılları arasında yapılmış olması, Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezi'nde "okul öncesi" anahtar kelimesiyle kayıtlı olması ve izinli olan yüksek lisans tezleri oluşturmuştur.

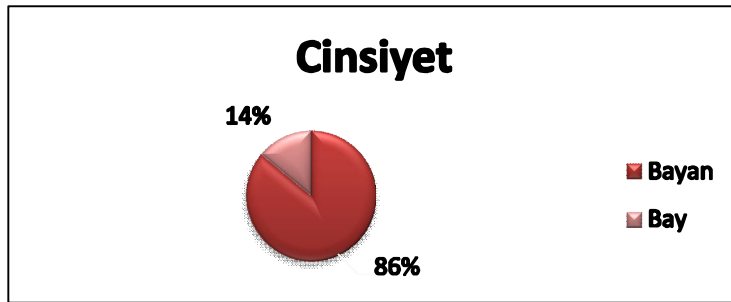
Araştırma kapsamında belirlenen ölçütler çerçevesinde hazırlanmış ve Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezine kayıtlı 337 tez incelenmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Grafik 1. Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yer Alan Tezlerin Yıllara Göre Sayı ve Dağılımları

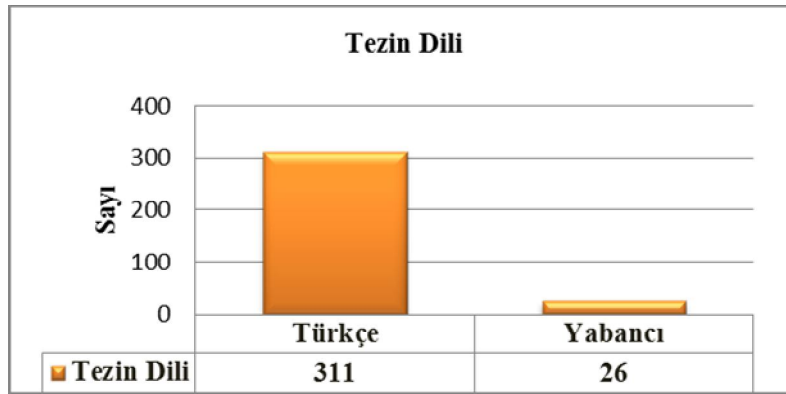
Grafik 1. İncelendiğinde tezlerin yayımlandığı yıllara göre dağılımında 2010 yılında 57 adetle en fazla tez yayımlanan yıl olduğu en az ise 2000 ve 2001(1 adet) yıllarında yayımlandığı görülmüştür. Ayrıca tablodaki dağılım incelendiğinde 2004 yılından itibaren yapılan tezlerin sayılarında önemli bir artış olduğu görülmektedir. Bu durumun nedeni okul öncesi eğitimi alanında lisans üstü eğitim programlarının 2003 yılından itibaren artış göstermesi olabilir. Araştırmanın sınırlıkları göz önüne alındığında Yüksek Öğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezi sistemine henüz yayımlanmamış tezlerin var olması, yöktez sisteminde olan tezlerin izin durumlarının inceleme kriterlerinin dışında olması gibi nedenlerden dolayı yıl dağılımının bu şekilde olduğu söylenebilir.

Grafik 2. Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yer Alan Tezlerin Araştırmacıların Cinsiyetine Göre Dağılımları

Grafik 2. İncelendiğinde araştırmacıların cinsiyet dağılımının %86'sını (290 kişi) baylar, %14'ünü (47 kişi) bayanların oluşturduğu sonucuna

ulaşmıştır. Okul öncesi eğitimin yüksek lisans düzeyinde ülke çapında yaygınlaşması son yıllarda hız kazanmıştır. Okul öncesi eğitimi alanında yapılan çalışmalarda bayların yüzdesinin fazla olmasının sebebi alan dışından gelen kişilerin okul öncesi alanından yüksek lisans yapması olarak söylenebilir. Son yıllarda okul öncesi eğitimi alanında lisans mezunu olan bireylerin sadece öğretmenlik mesleğini değil akademisyenliği veya alanında uzman öğretmen olmayı düşünmesi bu oranların değişmesine neden olması düşünülmektedir.

Grafik 3. Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yer Alan Tezlerin Hazırlandıkları Dillere Göre Dağılımları

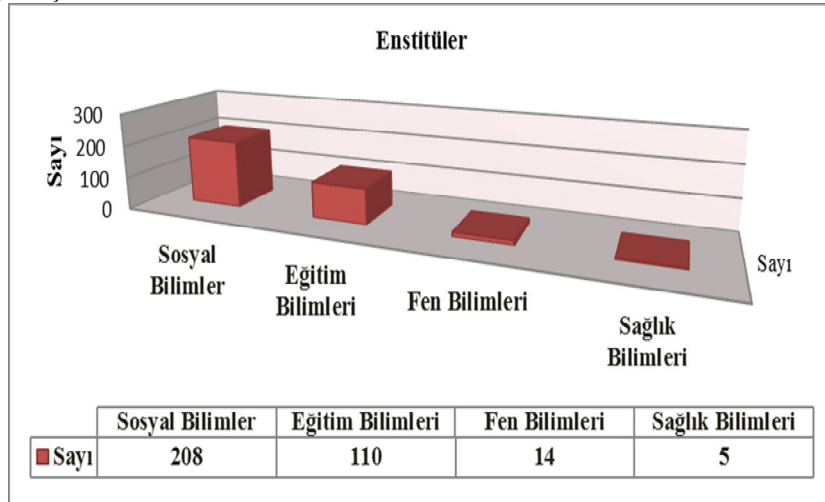
Grafik 3. Tezler yayımlanma dillerine göre incelendiğinde alanyazında Türkçe diliyle yazılmış araştırmaların %93'ünün (311 kişi) Türkçe; %7'sinin (26 kişi) yabancı dille yazıldığı görülmektedir.

Üniversite Adı	Tez Sayısı	Üniversite Adı	Tez Sayısı	Üniversite Adı	Tez Sayısı	Üniversite Adı	Tez Sayısı
Abant İzzet Baysal	19	Çanakkale Onsekiz Mart	11	İstanbul	2	Necmettin Erbakan	2
Adnan Menderes	3	Çukurova	4	İstanbul Teknik	2	Niğde	1
Afyon Kocatepe	4	Dokuz Eylül	8	Kafkas	5	Orta Doğu Teknik	19
Ahi Evran	1	Dumlupınar	4	Karaelmas	2	Ondokuz Mayıs	2
Akdeniz	1	Ege	2	Karamanoğlu Mehmetbey	1	Pamukkale	10
Anadolu	4	Erciyes	6	Karadeniz Teknik	3	Recep Tayyip Erdoğan	1
Ankara	8	Fatih	1	Koç	3	Sakarya	5
Atatürk	7	Fırat	3	Maltepe	7	Selçuk	42
Bahçeşehir	3	Gazi	35	Marmara	36	Sütçü İmam	2

Balıkesir	1	Gaziantep	1	Mehmet Akif	1	Trakya	3
Beykent	7	Gaziosmanpaşa	1	Mersin	2	Uludağ	2
Boğaziçi	3	Hacettepe	11	Mimar Sinan	1	Uşak	1
Cumhuriyet	2	Haliç	1	Muğla	5	Yeditepe	18
Çağ	1	İnönü	4	Mustafa Kemal	2	Yıldız Teknik	1

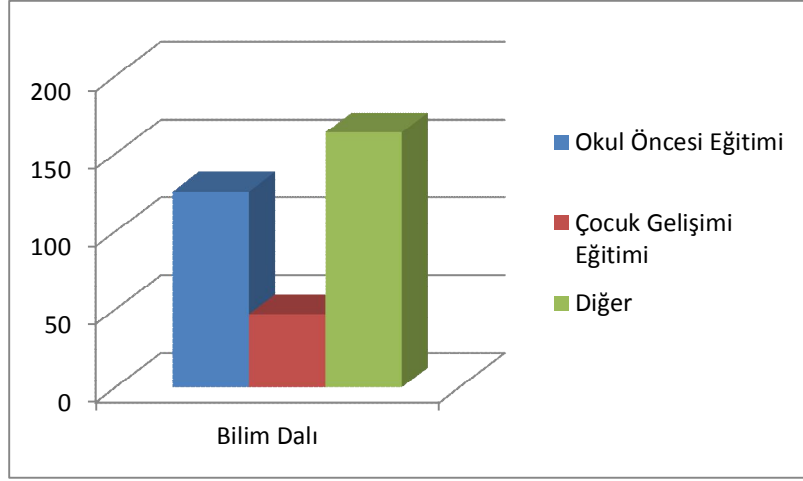
Grafik 4. Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yer Alan Tezlerin Yürütüldüğü Üniversitelere Göre Dağılımları

Grafik 4. İncelendiğinde en fazla araştırmanın %12 lik dilimle (42 adet) Selçuk üniversitesinde, en az ise % 0,3 lük oranlarla Ahi Evren, Akdeniz, Balıkesir, Çağ, Haliç, Gaziosmanpaşa, Gaziantep, Fatih, Karamanoğlu Mehmetbey, Mehmet Akif, Mimar Sinan, Niğde, Recep Tayyip Erdoğan, Uşak, Yıldız Teknik üniversitelerinin oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

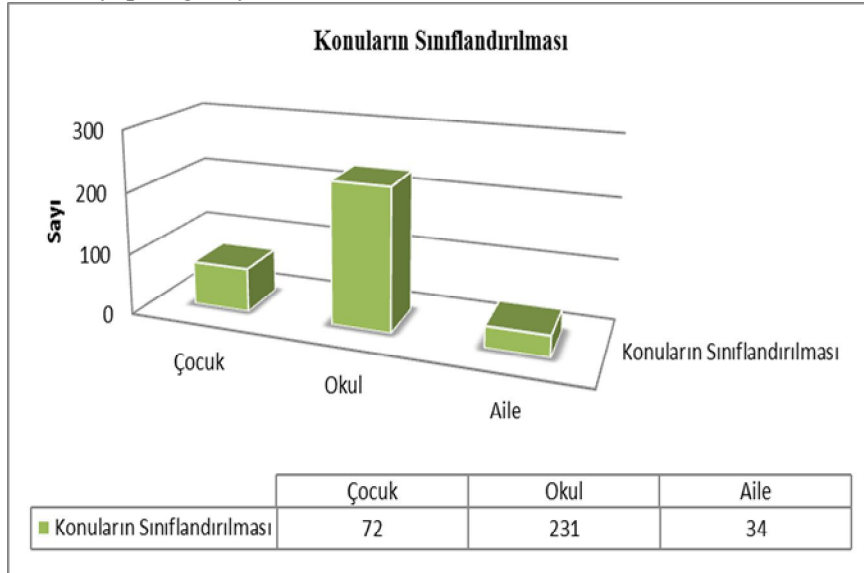
Grafik 5. Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yer Alan Tezlerin Yürütüldüğü Enstitülere Göre Dağılımları

Grafik 5. İncelendiğinde araştırmaların %62'lik oranla sosyal bilimler enstitülerinden(208 adet), %33'lük oranla eğitim bilimleri enstitülerinden (110 adet), %4'lük oranla fen bilimleri enstitülerinden (14 adet), %1'lik oranla sağlık bilimleri enstitülerinden (5 adet) yayımlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Dağılımların bu şekilde olmasının okul öncesi eğitimin son yıllara kadar sosyal bilimler enstitüsü altında olması, eğitim bilimleri enstitülerinin son yıllarda yaygınlaştığı, araştırmacılarının disiplinler arası çalışmalardan çok kendi alanlarında çalışmaya öncelik vermeleri sebebiyle olduğu söylenebilir.

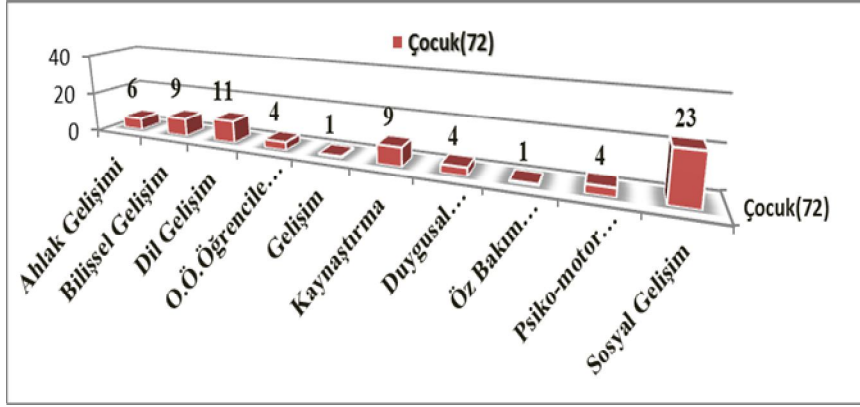
Grafik 6. Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yer Alan Tezlerin Yürütüldüğü Bilim Dallarına Göre Dağılımları

Grafik 6. İncelendiğinde %49 oranında diğer bilim dalları başlığı altında toplandığı, %37 oranında okul öncesi eğitimi bilim dallarında, %14 oranında çocuk gelişimi alanından yapılan çalışmalardan oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bilim dalı seçeneğinin oranının yüksek olmasının sebebi disiplinler arası çalışmalara verilen önemden kaynaklanıyor veya okul öncesi eğitiminin yüksek lisans düzeyinde son yıllarda gelişmeye başladığını önceki yıllarda yaygın olmadığından okul öncesi alan çalışmalarının diğer bilim dallarında yapıldığı söylenebilir.

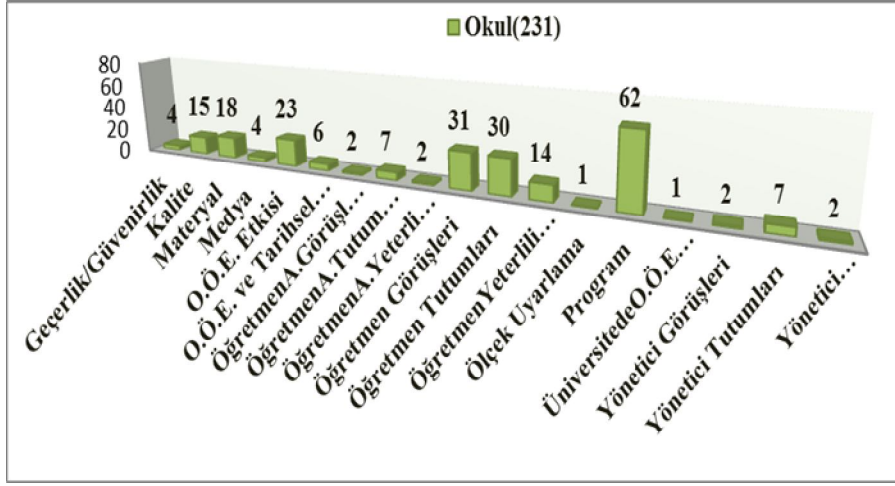
Grafik 7. Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yer Alan Tezlerin Konularına Göre Dağılımları

Grafik 7. İncelendiğinde araştırmaların konu sınıflandırmasında çocuk, okul ve aile olmak üzere 3 ana başlık altında toplandığı görülmektedir. Okul başlığı altında araştırmaların incelenen tezler içindeki oranının %69 olduğu (231 adet), çocuk başlığı altında toplanan araştırmaların incelenen araştırmalar içerisindeki oranının %21 olduğu (72 adet), aile başlığı altında toplanan araştırmaların incelenen araştırmalar içindeki oranının ise %10 olduğu (34 adet) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaların nicel çalışmaya ağırlık vermeleri, bunun sonucunda ölçek ağırlıklı çalışmaları, okul öncesi çocuğun okuma yazma bilmemesi, anketlerin okul başlığı altında toplanmasına, ailelerle iletişimin zor olması verilen anketlerin geri toplanamaması gibi zorluklarından dolayı aile başlığı altında toplanan çalışmaların oranını düşürdüğü söylenebilir.

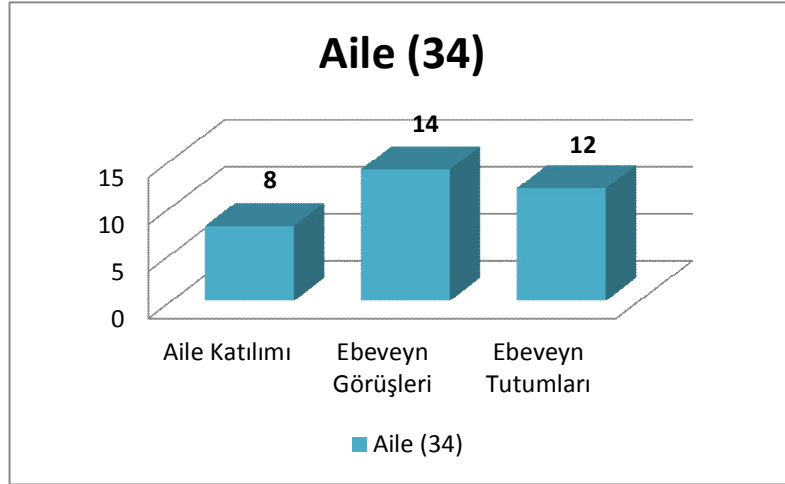
Grafik 8. Çocuk Sınıflandırmasında Yer Alan Konu Başlıklarının Dağılımları

Grafik 8. İncelendiğinde 3 ana başlıktan biri olan çocuk alt başlığı altında toplanan konulardan en fazla çalışılan sosyal gelişim konu dağılımının, çocuk konu başlığı altındaki çalışmalara oranının %32 tüm araştırmalara oranının %7 olduğu, en az çalışılan konunun ise gelişim ve öz bakım becerilerinin çocuk başlığı altındaki çalışmalara oranının %1,4 tüm çalışmalara oranının %0,3 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal gelişim alanında yapılan çalışmaların oranının fazla olmasının sebebi olarak sosyal beceri alanında gerek yurt içinde gerek yurt dışında alan yazının geniş olması, sosyal becerilerin ölçekler yardımıyla ölçülebilir olması gösterilebilir.

Grafik 9. Okul Sınıflandırmasında Yer Alan Konu Başlıklarının Dağılımları

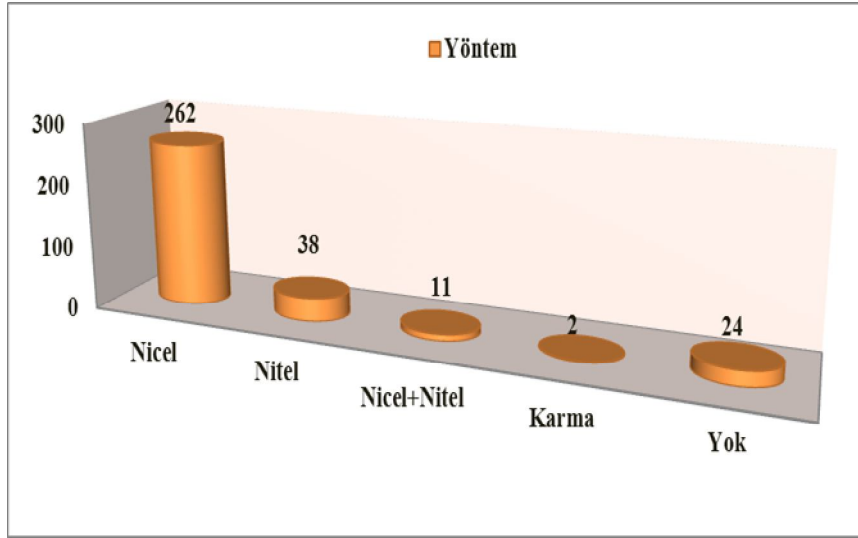
Grafik 9. İncelendiğinde 3 ana başlıktan biri olan okul alt başlığı altında toplanan konulardan en fazla çalışılan program konu dağılımının, okul konu başlığı altındaki çalışmalara oranının %27 tüm araştırmalara oranının %18 olduğu, en az çalışılan konunun ise ölçek uyarlama ve üniversitede okul öncesi eğitimi becerilerinin çocuk başlığı altındaki çalışmalara oranının %0,4 tüm çalışmalara oranının %0,3 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Grafik 10. Aile Sınıflandırmasında Yer Alan Konu Başlıklarının Dağılımları

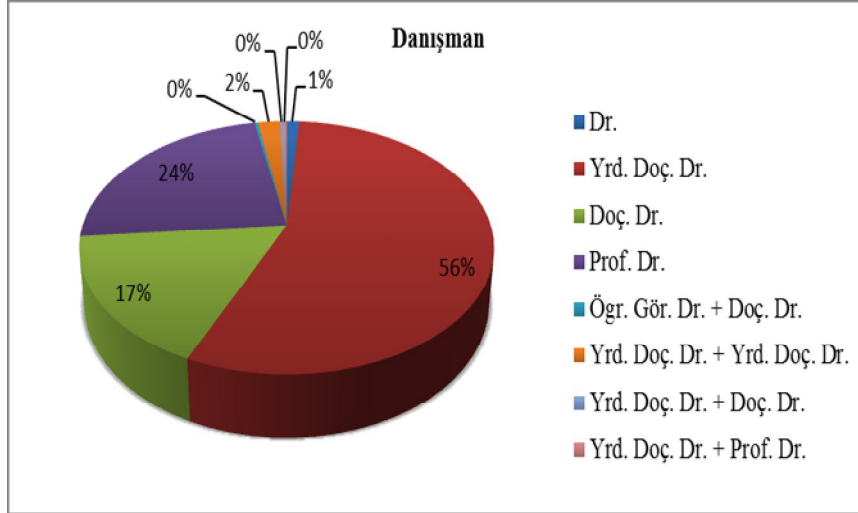
Grafik 10. İncelendiğinde 3 ana başlıktan biri olan aile alt başlığı altında toplanan konulardan en fazla çalışılan ebeveyn görüşleri konu dağılımının, aile konu başlığı altındaki çalışmalara oranının %41 tüm araştırmalara oranının %4 olduğu, en az çalışılan konunun ise aile katılımı aile başlığı altındaki çalışmalara oranının %24 tüm çalışmalara oranının %2 olduğu

sonucuna ulaşılmıştır. Aile katılım ile ilgili araştırmaların sayısının az olmasının yapılan incelenen araştırmaların yüksek oranda nicel çalışma olması, nicel çalışmaların büyük çoğunluğunun da ölçeklerle ilgili olması aile katılımı ile yapılacak çalışmalarının nitel ve uygulamaya dayalı çalışmalar olması sebebiyle aile katılım çalışmalarının daha az oranda çalışıldığı söylenebilir.

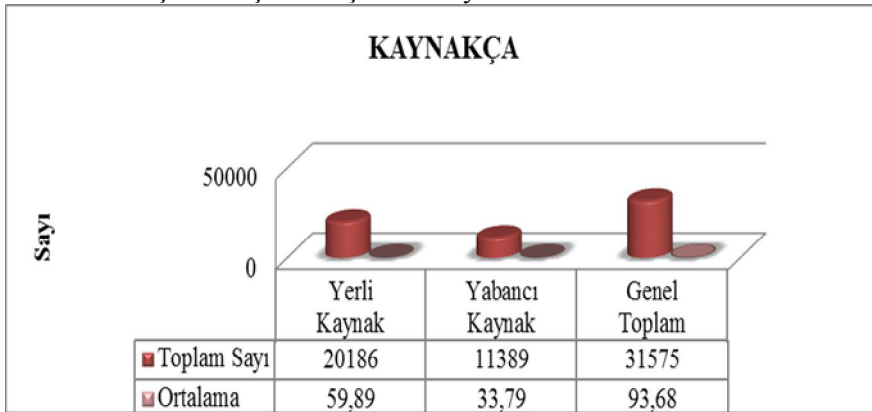
Grafik 11. Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yer Alan Tezlerde Kullanılan Yöntemlere Göre Dağılımları

Grafik 11. İncelendiğinde incelenen araştırmaların yöntem olarak %78 oranıyla en fazla nicel araştırma yönteminin kullanıldığı, %1 oranında ise karma yöntem kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Nicel araştırmaların fazla olmasının sebebi nicel araştırmalarının daha hızlı sürede, daha az masrafla yapılabiliyor olması, alanyazında araştırmaya altyapı olacak bilgi birikiminin olması söylenebilir. Nitel araştırmaların gerek uzun soluklu, gerek zaman, gerekse yüksek masraf tutması, alanyazında nitel araştırmaların pek tercih edilmemesine yol açtığı söylenebilir. Bunlara ek olarak okul öncesi alanında gerekli yerli ve yabancı bilgi kaynağının olmaması da nitel araştırmayı engelleyen faktörlerden olduğu söylenebilir. Son yıllarda nitel araştırmanın alt yapısı oluştuğça araştırmacıların nitel araştırmalara yöneldiği de araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlardandır. Grafik 11’de nicel+nitel ve karma olarak iki ayrı gruplama yapılmasının sebebi ise araştırmacıların yöntem kısmında araştırmalarını bu şekilde sınıflandırmasıdır. Yöntemi olmayan çalışmalar ise yine araştırmacıların yöntem kısımlarının olmaması sonucudur.

Grafik 12. Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yer Alan Tezlerin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımları

Grafik 12. İncelendiğinde araştırmalara danışmanlık yapan öğretim elemanlarının unvanlara göre dağılımında %56'lık oranla “Yrd. Doç. Dr.” olarak danışmanların en fazla tezleri yönettiği (188 adet), %24 oranla “Prof. Dr.” Danışman olarak (80 adet), %17 oranla “Doç. Dr.” Danışman olarak (57 adet), %6 oranla çift danışman olarak (12 adet), tezlerin yönetildiği sonucuna ulaşılmıştır. Çift danışman seçenlerin disiplinler arası çalıştıkları, araştırmayı yaptığı şehirle araştırmacının bağlı olduğu üniversitenin farklı şehirlerde olması sonucu çift danışman seçtikleri söylenebilir.

Grafik 13. Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yer Alan Tezlerde Kullanılan Kaynakçaların Sayı ve Ortalamaları

Grafik 13. İncelendiğinde araştırmalarda kullanılan kaynakların ortalama bir araştırmada kullanılan yerli kaynak sayısı 60 (%64), yabancı kaynak sayısı 33,79 (36), bir araştırmada ortalama kullanılan kaynak sayısının 93,68 olduğu söylenebilir. Tüm araştırmalarda kullanılan kaynak sayılarının 31575 adet olması bir araştırmada aynı kaynakların farklı araştırmalarda da kullanılması ve yapılan çalışmanın problemlerinin, ölçütlerinin içerisinde olmaması sebebiyle tekrar edilen kaynakların sayılarına bakılmamış, bir araştırmada kullanılan kaynaklar yerli veya yabancı gruplandırılmasına göre gruplandırılmıştır. Sayıların bu kadar yüksek olmasının sebebi bu şekilde ifade edilebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan bu araştırmada 2000-2010 yılları arasında okul öncesi eğitimi alanında yapılmış ve çerçevesi sınırlılıklarla belirlenmiş yüksek lisans tezlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında elde edilen bulgulara göre ulaşılan sonuçlar ve sonuçlara yönelik öneriler şu şekilde sıralanabilir:

Okul öncesi eğitimi alanında 2000-2010 yılları arasında yapılan yüksek lisans çalışmalarının yıllara göre dağılımına bakıldığında çalışma sayılarının yıllara göre düzensiz bir dağılımın olduğu ve tezlerin en fazla 2010 yılında yayımlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonucun Ahi ve Kıldan'ın 2009 yılında yapmış olduğu çalışmada incelenen çalışmaların özellikle 2006 yılından itibaren bir ivme olduğu ve tezlerin sayısında düzensiz bir dağılımın olduğu sonucuyla paralellik gösterdiği söylenebilir. Okul öncesi alanında yüksek lisans çalışmaları 2000-2010 yılları arasında çalışma sayısında sürekli bir artış olurken 2010 yılından sonra sayılarda düşüş gözlenmiştir. Bu sayıların araştırmanın sınırlılıklarında yer alan ve ölçekte de bulunan tezlerin izinli olma durumundan kaynaklandığı söylenebilir.

Yapılan bu araştırma sonucunda incelenen tezlerin araştırmacılarının cinsiyet dağılımları açısından bayanlar göre bayların daha fazla yüzdeye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın kapsadığı yıllara bakıldığında bayan araştırmacıların lisans eğitiminden sonra mesleğe atıldıkları yüksek lisans yapmayı baylara göre daha az tercih ettikleri görülmektedir. Ancak son yıllarda okul öncesi eğitimi alanında lisans mezunu olan bireylerin sadece öğretmenlik mesleğini değil akademisyenliği veya alanında uzman öğretmen olmayı düşünmesi bu oranları değiştireceği düşünülmektedir.

İncelenen çalışmalarının büyük çoğunluğunun Selçuk Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi bünyesinde gerçekleştiği söylenebilir. Bu sonuçların yapılan benzer çalışmalardan farklı sonuç gösterdiği de ulaşılan sonuçlardandır. Araştırmaların örneklem kriterlerinin birbirlerinden farklılık göstermesi bu farklılığa sebep olduğu söylenebilir. İncelenen tezlerin en fazla sosyal bilimler enstitülerinden ve diğer bilim dalı başlığı altından toplandığı görülmüş bunun nedeninin ise okul öncesi bilim dalının sosyal bilimler enstitüleri bünyesinde olduğudur. Son yıllarda eğitim

bilimleri enstitülerinin yaygınlaşması ve okul öncesi eğitimi bilim dalının da eğitim bilimleri enstitülerinde olması bu oranların gelecekte değişeceğini söylemek mümkündür.

Okul öncesi alanında yapılan çalışmalar sırasıyla okul, çocuk, aile başlıkları altında sıralanmıştır. Araştırmacıların okul kategorisinde en fazla program, öğretmen görüş ve tutumlarını inceledikleri, çocuk kategorisinde en fazla sosyal gelişim dil gelişimi ve kaynaştırma eğitimi araştırdıkları ve aile kategorisinde ise sırasıyla ebeveyn görüşleri, ebeveyn tutumları ve aile katılım çalışmalarını inceledikleri ulaşılan sonuçlar arasındadır. Araştırmacıların konu seçimi yaparken seçilen konunun araştırılabilir, yapılabilir olmasına dikkat etmesi: Zaman-verilen süre, maliyet, araştırmada gereksinim duyulacak araç-gereç, gerekli verileri elde edebilme, konunun teorik alt yapısı bakımından yapılabilir olması, konunun bilimsel yöntem kullanmaya olanak vermesi, araştırma konusunun veri toplamaya, verileri sınıflama ya da işlemeye, hipotez oluşturmaya ve bu hipotezi test etmeye elverişli olması gibi kriterlere uydukları söylenebilir. Ayrıca Alanda yapılan yüksek lisans tezleri incelendiğinde ulaşılan sonuçlardan biri de araştırmalarda nicel araştırma yöntemlerinin en fazla kullanılan araştırma yöntemleri olduğudur. Nicel araştırmaların;

- Sınırlı sayıda değişkeninin olması,
- Olay ve olguların parçalar halinde incelenmesi,
- Hangi değişkenin hangi değişken üzerinde etkili olduğunun önceden bilinmesi ve bu etkiyi ölçmeyi sağlaması,
- Araştırma raporunun genelde tablo ve şemalardan oluşması,
- Bulguların sayılarla ifade edilebilmesi,
- Ölçümlerin veri toplanmadan önce sistematik olarak oluşturulması ve bir standarda dayandırılması,
- Verilerin bu ölçümler sonucu elde edilmesi ve sayılarla ifade edilmesi,
- Sınırlı sayıda soru olması,
- Büyük kitlelere kısa sürede ulaşılabilmesi,
- Tepkinin topluca ölçülmesi,
- Çok sayıda verinin kısa sürede toplanması, istatistiksel olarak değerlendirilebilmesi, karşılaştırılabilmesi,
- Çalışma sonucunda genelleme yapmanın, bulguları gruplandırmanın, çalışma sonucunu kısa ve özlü olarak sunabilmenin mümkün olması gibi nedenlerden tercih edildiği söylenebilir.

Yapılan bu çalışmada incelenen tezlerin danışmanlıklarını sırasıyla Yrd. Doç. Dr., Prof. Dr. ve Doç. Dr. unvanlı öğretim elemanlarının yaptıkları, tezlerde kullanılan kaynakların ise yüksek oranda yerli kaynak olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. YÖK öğretim elemanı istatistikleri incelendiğinde 18375 Profesör 10776 Doçent 28345 Yardımcı Doçent unvanlı öğretim elemanı olduğu ve araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlarla paralellik gösterdiği söylenebilir.

ÖNERİLER

Yapılan araştırmanın sonuçları çerçevesinde araştırmacılar tarafından şu öneriler getirilebilir:

İncelenen tezlerinin yıllara göre dağılımlarındaki sonuçların daha net ve incelenen tez sayısının artırılması için araştırmacıların tezlerinin ulaşılmasına izin vermeleri şeklinde ya da kısıtlama süresinin minimum seviyede tutması araştırmacıların kaynaklara erişimini, alanda yapılan çalışmaların niteliğini arttırması açısından önemli olduğu söylenebilir. Yök tez tarama sisteminde bu araştırmada kullanılan izin durumu sınırlılığı kaldırıldığında 530 tez bulunmaktadır. Bu araştırmada 340 tez incelenmesinin temel sebebi araştırmacıların tezlerinin izin durumlarını kısıtlamasıdır.

Alanda yapılan yüksek lisans tezlerinin dil ve kaynakça seçimlerinin Türkçe olması sebebiyle Türkiye'deki çalışmaların ve okul öncesi eğitim seviyesinin yurtdışına açılmaması, yabancı kaynak kullanımının arttırılarak Türkçeye daha fazla kaynak kazandırmanın yanı sıra yurtdışında okul öncesi alanındaki gelişmeleri ülke olarak daha yakından takip ve uygulama imkanı sunarak okul öncesi eğitimin dünyayla entegrasyonunu sağlaması düşünülmektedir.

İncelenen tezlerde nicel araştırmaların kullanımı nicel araştırmaların çoğunlukla anket, ölçek türünden olması ve bu ölçme araçlarının okul öncesi dönem çocuğuyla yapılamaması sebebiyle araştırmaların çocuk merkezli olmasının önüne geçmektedir. Çocukları kapsayacak araştırma yöntemleri sağlanarak, araştırma problemlerinin merkezine çocuğu yerleştirmek Türkiye'de okul öncesi eğitimin kalitesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahi, B., Kıldan, A. O.(2013). Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2002-2011). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 13, Sayı 27, Eylül 2013, 23 – 46
- Altun, D., Şendil, Ç. Ö. & Şahin İ. T. (2011). Investigating the national dissertation and thesis database in the field of early childhood education in Turkey. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 12(2011), 483-492.
- Azkeskin, K. E., Güven, G. (2010). Erken Çocukluk Eğitimi ve Okulöncesi Eğitim. *Erken Çocukluk Eğitimi*. Diken, D. İ. H. (Ed) Pegem: Ankara
- Baba, M., Öksüz, Y., Çevik, C. ve Güven, E. (2011). *2005-2010 Yılları Arasında Sınıf Öğretmenliği Alanında Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*. 10. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı (692-695), Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Bertan, M., Haznedaroğlu, D., Koln, P., Yurdakök, K. Ve Güçüz, B., D. (2009). Ülkemizde erken çocukluk gelişimine ilişkin yapılan çalışmaların derlenmesi (2000-2007). *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 52. S.1-8.

- Büyüköztürk, Ő., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ő. & Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (4. Baskı). Ankara: PegemA Akademi.
- Can Yaşar, M. & Aral, N. (2011). Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(22), 70-90.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1981). *X. Milli Eğitim Şurası Okul öncesi Eğitim Komisyon Raporu*. İstanbul: M.E.B Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2006). *XVII. Milli Eğitim Şurası Okul öncesi Eğitim Komisyon Raporu*. www.meb.gov.tr
- Oktay, A.(2000). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul öncesi Dönem (2.Baskı)*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Tarman, B., Acun, İ. ve Yüksel, Z. (2010). Sosyal bilimler alanındaki tezlerin değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 9(3). 725-746.
- Yıldız, A. (2004). Türkiye’deki yetişkin eğitimi araştırmalarına toplu bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 37(1). 78-97.
- Yüksek Öğretim Kurumu. (2015). Devlet üniversiteleri öğretim elemanı dağılımları. <http://www.yok.gov.tr/web/guest/devlet-universiteleri>
- Yüksek Öğretim Kurumu. (2015). Vakıf üniversiteleri öğretim elemanı dağılımları. <http://www.yok.gov.tr/web/guest/vakif-universiteleri>